C/2025/109

10.1.2025

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto
Kiertotalouden ja biotalouden yhdenmukainen suuntaaminen EU:ssa ja jäsenvaltioissa
(oma-aloitteinen lausunto)

(C/2025/109)

Esittelijä: **Cillian LOHAN**

Neuvonantaja	Agnieszka SZNYK (esittelijän neuvonantaja)
Komitean täysistunnon päätös	18.1.2024
Oikeusperusta	työjärjestyksen 52 artiklan 2 kohta
Vastaava jaosto	”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö”
Hyväksyminen jaostossa	2.10.2024
Hyväksyminen täysistunnossa	23.10.2024
Täysistunnon numero	591
Äänestystulos (puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	192/2/3

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 On tärkeää varmistaa biotalouden johdonmukaisuus Euroopan vihreän kehityksen ohjelman, kestävää kehitystä koskevien sitoumusten, kiertotalouden sekä laajempien ilmasto- ja biodiversiteettitavoitteiden kanssa. Vahva biotalous voi täydentää kiertotaloudessa saavutettua edistystä ja mahdollistaa kilpailukykyisen kasvun, joka on yhteensopiva kestävän kehityksen kanssa eikä ylitä maapallon sietokykyä.

1.2 EU:n mahdollisuuksia toimia globaalina johtajana olisi hyödynnettävä ottamalla käyttöön erittäin kunnianhimoinen ja johdonmukainen biotalousstrategia. Mahdollisuudet luoda hyvin palkattuja kestäviä työpaikkoja myös maaseudulle ja syrjäisille alueille olisi maksimoitava. Jotta markkinoille saataisiin kiireellisesti tarvittavia tuotteita ja palveluita, olisi hyödynnettävä olemassa olevaa teknologiaa ja tuettava innovointia antamalla toisiinsa liittyvistä kiertotaloustoimenpiteistä muodostuva vankka lainsäädäntöpaketti.

1.3 EU:n on laadittava biotaloudelle selkeä määritelmä, jossa korostuu nimenomaisesti sen yhteys kiertotalouteen ja sen potentiaali kestävän kehityksen apuvälineenä.

2. Yleistä

2.1 Biotaloutta kehitettäessä olisi pidettävä mielessä strateginen riippumattomuus ja otettava asianmukaisesti huomioon kilpailukyky, kuten ETSK on aiemmin luonnehtinut. ([1]) Kilpailukyvyn varmistamiseksi yrityksiä, tutkimustoimintaa ja innovointia on tuettava EU:n korkean vaatimustason ylläpitämiseksi, eivätkä EU:n ulkopuolella sovellettavat alhaisemmat vaatimukset ja tavoitteet saisi oikeuttaa kilpailua, jossa vaatimustasosta tingitään.

([1]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto – Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Turvattu tulevaisuus – Euroopan vuoden 2040 ilmastotavoite sekä eteneminen kohti ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä kestävässä, oikeudenmukaisessa ja vauraassa yhteiskunnassa (COM[2024] 63 final) (EUVL C, C/2024/4667, 9.8.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4667/oj); Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Valmiina 55:een: Vuoden 2030 ilmastotavoitteesta totta matkalla kohti ilmastoneutraaliutta” (COM(2021) 550 final) (EUVL C 275, 18.7.2022, s. 101).

2.2 Kiertotalousaloitteita, joilla on onnistuttu muuttamaan liiketoimintamalleja ja tuottamaan hyötyjä kuluttajille, olisi käytettävä mallina sille, miten biotalouden valtavirtaistamisessa kannattaa edetä. Saatuja kokemuksia olisi hyödynnettävä mm. antamalla uudessa talousmallissa enemmän painoarvoa sosiaalisille näkökohdille.

2.3 Ennen kaikkea EU:n kilpailukyvyn varmistamisen näkökulmasta on olennaisen tärkeää, että yrityssektorin innovatiivisille edelläkävijöille tarjotaan taloudellista tukea, jotta varhaiset omaksujat eivät joutuisi muita huonompaan asemaan.

2.4 Vertaisoppimisen edistämiseksi ja tietämyksen jakamiseksi olisi hyödynnettävä Euroopan kiertotalouden sidosryhmäfoorumia, jonka yhteydessä toimii laaja verkosto, ja erityisesti sen koordinointiryhmää. Biotaloutta koskevaa tietoa ja asiantuntemusta voidaan koota ja asettaa saataville sidosryhmäfoorumin Knowledge Hub -sivustolle. ([2])

2.5 ETSK suosittelee, että EU:n nuorten biotalouslähettiläiden tekemän menestyksekkään työn pohjalta perustetaan pysyvä, osallistava foorumi tai verkosto, joka edustaa nuorten ääntä biotaloudessa. Nuoret olisi otettava sidosryhmänä mukaan myös päätöksentekoprosessiin.

2.6 Biotaloudessa olisi noudatettava kiertotalouden periaatteita ja erityisesti kaskadikäytön periaatetta. Olisi edistettävä kiertotalousperiaatteen mukaisen suunnittelun soveltamista biotaloustuotteisiin, tuettava innovointia, estettävä jätteen syntyminen kokonaan tai minimoitava se ja hyödynnettävä syntyvä jäte, noudatettava kiertotalousperiaatetta energiapanoksessa ja asetettava tavoitteeksi toimiminen luonnollisten kiertojen mukaan.

2.7 Biotalous on strateginen valinta, joka edellyttää investointeja, koulutusta ja sopeutumista. Biotalouden toimijoiden tulisi voida oppia toisiltaan ja kehittää jatkuvan oppimisen malli vahvan vertaisoppimisjärjestelmän avulla. Tähän olisi oltava helposti saatavilla rahoitusta ja muita varainhankintamuotoja. Biotalouskasvatusta olisi annettava myös nuorille sisällyttämällä se koulujen ja ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmiin.

2.8 Tutkimukseen ja innovointiin tulisi olla saatavilla erityistä rahoitusta aiempien tutkimusten ja investointien jatkoksi, jotta biotalouden mahdollisuudet voitaisiin maksimoida. Näin helpotettaisiin teollisen symbioosin mahdollisuuksien havaitsemista ja luotaisiin tilaisuuksia tuottaa yhteiskunnallista hyötyä maapallon sietokyvyn rajoissa.

2.9 Joissakin maankäyttötoimissa, joihin liittyy biologisia materiaaleja, käytetään pilaavia aineita ja maaperää huonontavia käytäntöjä sekä toimintatapoja, joista aiheutuu verrattain enemmän jätettä. Tällaiset maankäyttötoimet eivät kuuluisi automaattisesti biotalouteen EU:n biotalousstrategian yhteydessä.

2.10 Mallina alan yhteistyölle voidaan käyttää BIOEAST-aloitetta. Keski- ja Itä-Euroopan maat, monet ehdokasmaat mukaan lukien, ovat tärkeässä roolissa biomassan hyödyntämisen alalla.

3. **Politiikan johdonmukaisuus yleensä ja erityisesti kestävän kehityksen tavoitteiden kanssa**

3.1 On olennaisen tärkeää, että EU:n biotalousstrategian kaltaiset poliittiset aloitteet ovat johdonmukaisia muiden toimintalinjausten, kuten Euroopan vihreän kehityksen ohjelman, Pariisin sopimuksen, kiertotalouden ja kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman, kanssa. Muita merkityksellisiä aloitteita ovat myös hiilenpoistojen sertifiointikehys, luonnon ennallistamista koskeva EU:n säädös ja alustava sopimus pakkauksista ja biopohjaisista muovipakkauksista sekä elintarvikkeisiin liittyvät kysymykset. Suunniteltujen kiertotaloussäädöksen ja bioteknologiasäädöksen ohella voitaisiin laatia biotalouden toimintasuunnitelma. Näin voitaisiin varmistaa, että EU:n biotalous edistää aktiivisesti ilmastotavoitteiden ja biologista monimuotoisuutta koskevien tavoitteiden saavuttamista.

([2]) https://circulareconomy.europa.eu/platform/en.

3.2 On tärkeää sopia yhdessä määritelmästä, jossa selvästi todetaan biotalouden olevan apuväline kestävän kehityksen saavuttamiseksi. Biotalouden määritelmään olisikin sisällytettävä yhteisinä ja tasavertaisina painopisteinä ympäristö-, sosiaali- ja talousnäkökohtia, kuitenkin niin, että johdonmukaisuus G20-ryhmän ([3]) ja Yhdistyneiden kansakuntien käyttämien määritelmien kanssa säilyy. Näin voitaisiin varmistaa eri jäsenvaltioiden ja alueiden soveltamien strategioiden yhdenmukaisuus.

3.3 Biotalouden yhteys kiertotalouteen olisi tuotava esiin. Kiertotalous tarjoaa järjestelmälähtöisen tavan hallita materiaalivirtoja kestävästi ja edistää raaka-aineiden uudelleenkäyttöä ja kierrätystä ekologisen suunnittelun avulla. Biotaloudessa painotetaan samoja periaatteita, mutta niitä sovelletaan biologisiin virtoihin.

3.4 Biotalouden on oltava johdonmukainen sinisen kehityksen ohjelman kanssa. Se edellyttää resurssien käytön kartoitusta, jossa lasketaan vedenkulutus tuotetta kohden. Politiikan johdonmukaisuuden varmistamiseksi on huolehdittava selkeistä yhteyksistä ekosuunnitteluun ja kemikaalistrategiaan, joissa on kyse ekosysteemien ja ihmisten terveydestä.

3.5 Kilpailukykyä olisi tarkasteltava ottaen huomioon ETSK:n aiemmin ilmaisemat kannat, joissa korostetaan, että kilpailukyvyn tavoittelu ei oikeuta toimimaan maailmanlaajuisilla markkinoilla vihreiden ja sosiaalisten vaatimusten osalta pienimmän yhteisen nimittäjän mukaan, vaan kilpailukyvyn yhteydessä olisi aina otettava huomioon johdonmukaisuus kestävän kehityksen tavoitteita koskevien EU:n sitoumusten kanssa. Tähän kiinnitetään erityistä huomiota äskettäin julkaistussa Draghin raportissa ([4]).

4. **Teknologia ja maankäyttö**

4.1 Huipputeknologialla on tärkeä merkitys biotaloudessa. Tähän kuuluvat mm. teknologiset edistysaskeleet ja innovaatiot biologisesti tuotettujen komponenttien kehittämiseksi korvaamaan tuotteista sellaiset komponentit, jotka nykyisin perustuvat fossiilisiin polttoaineisiin tai ovat muutoin kestämättömiä.

4.2 Digitaaliset ja teknologiset välineet parantavat biotalouden tehokkuutta, mutta niiden ei itsessään pitäisi muodostua tavoitteeksi. Tavoitteena on siirtyä biopohjaiseen talouteen ja hyödyntää tehokkaasti luonnollisia biologisia prosesseja, jotta EU:n talousmallin kestävyyttä voidaan parantaa kiertotalouden periaatteiden ja toimintatapojen pohjalta.

4.3 Biotaloudessa tavoitteena on oikeudenmukainen siirtymä, jossa kunnioitetaan perinteisiä käytäntöjä ja luontopohjaisia ratkaisuja. Tämä on erityisen tärkeää maatalouselintarvikealalla, missä monet pienet ja keskisuuret perhetilat tuottavat laadukkaita, korkeatasoisia elintarvikkeita perinteisillä uusintavilla käytännöillä ilman huipputeknologiaa tai digitalisaatiota. Tätä ei saisi unohtaa, kun pyritään kovalla vauhdilla lisäämään huipputeknologian käyttöä. Elintarvike- ja ympäristöalalla olisi tuettava luontopohjaisia ratkaisuja.

4.4 Yksi keino lyhentää toimitusketjuja on kaupunkiviljely yhdistettynä teknologian mahdollistamaan datan jakamiseen. Luomalla yhteyksiä kiertotalouspohjaisiin elintarvikekeskuksiin voidaan torjua elintarvikejätteen syntymistä ja yhdistää toisiinsa kiertotalous ja biotalous. Näitä mahdollisuuksia on suunniteltava yhteistyössä kaupunkiyhteisöjen kanssa.

4.5 Luonnon järjestelmiä voitaisiin hyödyntää tehokkaammin hiilinielujen luomiseksi, ja siihen tulisi kannustaa. Biologisesti monimuotoinen metsä, jota hoidetaan jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen periaatteiden mukaisesti, kuten monissa EU:n jäsenvaltioissa tyypillisesti toimitaan, tuottaa monia hyötyjä kestävän kehityksen eri osa-alueilla. Monia tiloja hoidetaan jo nyt tavalla, jossa luontoa hyödynnetään hiilen sitomiseen, esimerkiksi soveltamalla uusintavia käytäntöjä, jotka lisäävät hiilen varastoitumista maaperään, ja istuttamalla ja vaalimalla pensaikkoja peltoalueita rajaavina elinympäristöinä. Nämä käytännöt auttavat osaltaan saavuttamaan ilmasto- ja kestävyystavoitteita, ja ne on tunnustettava ja niistä on palkittava biotalousstrategian yhteydessä. Vaikka mekaaninen hiilenpoistoteknologia on teknisesti toteuttamiskelpoinen, sen kaupallinen kannattavuus on edelleen kyseenalainen.

([3]) G20 High-Level Principles on Bioeconomy: https://www.g20.org/en/news/g20-reaches-consensus-and-establishes-high-level-principles-on-bioeconomy.

([4]) https://commission.europa.eu/document/download/97e481fd-2dc3-412d-be4c-f152a8232961_en?filename=The%20future%20of%20European%20competitiveness%20_%20A%20competitiveness%20strategy%20for%20Europe.pdf.

5. **Sosiaalinen ulottuvuus**

5.1 Biotaloudella on lisäksi sosiaalinen ulottuvuus, joka kattaa alan yrityksissä toimivat ihmiset ja yhteisöille koituvat hyödyt.

5.2 Kun ajatellaan maaseutustrategiaa sekä maaseutu-, rannikko- ja syrjäseutualueiden kehittämistä ja tukemista, biotaloudella on edellytyksiä luoda hyvin palkattuja ja pysyviä työpaikkoja ja muita mahdollisuuksia, kuten koulutusmahdollisuuksia, sekä tuottaa sosiaalisia etuja, mikäli biotaloutta kehitetään harkiten ja kiertotalous- ja kestävyysperiaatteiden mukaisesti.

5.3 Maataloutta koskevasta strategisesta vuoropuhelusta annetun raportin ([5]) myötä tarjoutuu tilaisuus integroida kiertotalouden periaatteet häiriönsietokykyisen elintarvikejärjestelmän luomiseen EU:ssa biotalouden kautta. Olisi laadittava kartoitus yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) ulkopuolisesta tuesta ja rahoituksesta, jotta kaikki mahdollisuudet voitaisiin hyödyntää ja siirtymävaiheessa olevat viljelijät saisivat kattavaa tukea.

5.4 Biotalousstrategia tarjoaisi mahdollisuuden luoda perusta Euroopan maaseutuvisiolle, jossa otetaan huomioon maaseutualueilla asuvien hyvinvointi ja asetetaan etusijalle toisiaan täydentävät kiertotalousperiaatteet eli lyhyempien toimitusketjujen, korjaamisen ja uudelleenkäytön edistäminen. Visiossa olisi hahmoteltava tukitoimenpiteitä, joilla vahvistetaan nuorten mahdollisuuksia toimia luovina muutoksentekijöinä biotalouden tulevaisuutta muovattaessa.

5.5 Laajempia yhteiskunnallisia hyötyjä ovat mm. yhteisöjen terveyden parantuminen ja hyvinvoinnin lisääntyminen, tähän liittyvät säästöt terveydenhuollossa sekä maaseudun elävöityminen. Tarvitaan tutkimusta sen varmistamiseksi, että biotalouskäytäntöjen toteuttaminen on tasapuolista ja oikeudenmukaista. Samalla kun tuodaan esiin biotalouden mahdollisuuksia, on myös suhtauduttava realistisesti sen haasteisiin.

Bryssel 23. lokakuuta 2024.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Oliver RÖPKE

([5]) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/agriculture-and-green-deal/strategic-dialogue-future-eu-agriculture_fi.